

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเรามันว่ามันอาศัย อาศัยความสุขความทุกข์เป็นเครื่องอาศัย ถ้าอาศัยในหัวใจนะ
ความสุขความทุกข์ในหัวใจนี้มันเป็นที่พึ่งอาศัยไป ความสุขความทุกข์ข้างนอกมันก็ต้องอาศัยใจ
เป็นที่รับรู้ต่าง ๆ แต่ใจมันประหลาดมาก ถ้าใจมันประหลาดนี้พญามารมันคุมในหัวใจใจ ถ้าพญา
มารมันคุมในหัวใจนี้มันคิดไปตามประสามันนะ ถ้ามันคิดมันต้องการมันคืนรนไปประสามันเรา
ไม่มีสิทธิ์ไปยับยั้ง

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม แสดงปฏิกิริยาให้พระอานนท์ถึง ๑๖ ครั้ง
ให้พระอานนท์นิมนต์ให้อยู่ได้อีกกับหนึ่งก็จะอยู่ได้ แต่พระอานนท์คิดไม่ถึง ขนาดมีธรรมใน
หัวใจมารยังคลอใจได้ขนาดนั้น ในพระไตรปิฎกว่ามารคลอใจ มารคลอใจให้พระอานนท์คิดไม่ออก
แม้แต่เป็นนักปราชญ์ เห็นไหม เป็นนักปราชญ์ เป็นผู้ที่มปัญญามาก เป็นพหูสูต ได้เอตทัคคะ
ในทางต่าง ๆ ตั้งหลายแขนง แต่ในความเห็นที่จะเป็นประโยชน์นะยังคิดไม่ได้เลย

นั่นนะเวลาคิดไม่ได้ เห็นไหม เป็นประโยชน์กับโลก จนถึงสุดท้ายแล้วพระพุทธเจ้า
ปรินิพพานไป หมู่คณะปรับอาบัติ ปรับอาบัติพระอานนท์ พระอานนท์บอกว่า “ไม่มีอาบัติในเรา
เรานี้ไม่ได้เลย” ว่าไม่มีอาบัติ แต่เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ ขอมปลงอาบัติ ๒ ข้อ

ข้อ ๑. คือไม่ได้นิมนต์พระพุทธเจ้าไว้

ข้อ ๒. เวลาอุปัฏฐากพระพุทธเจ้านั้นเหยียบผ้าที่วางไว้ ผ้าพวกผ้าอาบผ้าอะไรวางไว้ แล้ว
พระอานนท์ไปเหยียบยำ

พระเจ้าเห็นแล้วเขาทนไม่ได้ เขาบอก “ปรับพระอานนท์เป็น ๒ ข้อ” แต่พระอานนท์บอก
ว่า “ไม่เป็นอาบัติ เพราะมันไม่มีเจตนา” เขาไม่ได้ตั้งใจเลย เขาเคารพพระพุทธเจ้ามาก การเหยียบ
นั่นอาจจะพลั้งเผลอไปบ้างเป็นปกติ แล้วก็อีกอย่างหนึ่งคือ นิมนต์พระพุทธเจ้าไว้วันนี้ไม่ได้นิมนต์
ไว้ แต่เพราะปลงอาบัติเป็นอาบัติทุกกฎ ๒ ข้อ พระอานนท์ยอมปลงอาบัติเพราะพระอานนท์เป็น

พระอรหันต์ตั้งแต่เริ่มต้นสังคายนา จิตสำเร็จตั้งแต่ตอนสังคายนานั้น เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ไม่มีทิฏฐิมานะในหัวใจ

แต่ขณะที่ว่ายังไม่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ มันยังมีมารคลอใจ คลอใจให้พระอรหันต์นั้น พลังเลออกไป แล้วในหัวใจของพวกเรานี้มันจะมีอะไรคลอใจเราไหม ทำให้เราพลังเลออกไปในความคิดเห็นต่าง ๆ ความคิดของเรานี้มันจะพลัดพรากไป นี่พญามารไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก “การคบมิตรดีคือคอบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” มิตรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพาให้เราพ้นทุกข์ พยายามพาให้เราमितติสัมปชัญญะ

เราศึกษาธรรม เราอ่านหนังสือพระไตรปิฎกนี้อ่านขึ้นมาเพื่อประโยชน์ เพื่อความกระฉ่างแจ่ม เพื่อความเอร็ดเอาเปรียบ เอร็ดเอาเปรียบกิเลส ไม่ให้กิเลสมันมีพื้นที่ในหัวใจ ให้มันทำงานของมันได้เต็มที่ของมัน เวลามันทำงานเต็มที่นี้ความคิดที่ว่าเราไม่ควรจะคิดเลยมันก็คิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้ามันคิดขึ้นมาเราमितติอยู่เราก็ยับยั้งมันได้ ถ้าเราไม่มีสติอยู่ เราพลังเลออกไป นั่นล่ะคือมาร

มารคือในหัวใจเรา มารของเรานี้ทำให้เราไขว่ไขว่ไปในความเห็นต่าง ๆ ของเรา เวลามันเกิดความคิดที่แปลกประหลาดขึ้นมาในหัวใจมันจะพลิกแพลงคิดของมันไปตลอดเวลา เพราะมันไม่ได้คบบมิตร ถ้าเราคบบมิตร เราคบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ คบบแต่ธรรม เห็นใหม่ สีส สมานธิ ปัญญา ความคิดที่มันผิติด ผิดจรรยาบรรณ มันก็เป็นสิ่งที่ผิติดแล้ว เป็นความผิติดในหัวใจของเรานี้ ไม่ควรคิด ไม่ควรจะไปใส่ใจกับมัน

แต่มันยับยั้งไม่ได้ เพราะมันมีมารในหัวใจ มารตัวนี้มันทำให้เรานี้มันพุ่งซ่านไปตลอดเวลา เราจะพยายามทำอะไรให้มันยับยั้งของมันได้ ถ้ายับยั้งได้ให้เราไม่ทำความผิติดไป ถ้าเราไม่ทำผิติดไปเราจะไม่สร้างกรรมชั่ว อุกุศลกรรมในกรรมชั่วของเรานี้ ความคิดไม่ดีมันก็เป็นมโนกรรมอยู่แล้ว ไม่ให้มันเกิดขึ้นมาในหัวใจ ถ้าไม่ให้เกิดขึ้นมาในหัวใจนี้เราคบธรรม

คบบธรรม เห็นใหม่ คบบธรรมต้องฝึกฝน พยายามประพฤติปฏิบัติสร้างสติขึ้นมา เราจะให้ใจเรารวมตัวขึ้นมาที่เราไม่เคยเห็นใจของเรา เราว่าใจของเราอยู่ที่ไหนเวลาเราคิดถึงนะ มีกายกับใจ แต่คนถ้าสติไม่สงบขึ้นมาจะไม่เห็นใจของตัวเองเลย ถ้าใจของตัวเองสงบขึ้นมา จะเกิดปีติ จะเกิดสุข จะเกิดเอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว แล้วควบคุมจิตของเราได้

มีพระมาถามปัญหาว่า มันเกิดขึ้นมานี้ เวลาจิตมันสงบขึ้นมาแล้วไปเห็นสิ่งต่าง ๆ เห็น
กายนี้แตกเลยนะ ทุกอย่างนี้เป็นไปตามสภาวะ อันนั้นมันควบคุมไม่ได้เพราะอะไร?

เพราะเราไม่ได้ทำจิตของเราให้เป็นหนึ่ง สัมมาสมาธิจิตนี้เป็นหนึ่ง แล้วเราฝึกฝนของเรา
ขึ้นไป มันจะเห็นกาย เห็นสิ่งต่าง ๆ เห็นจิต เห็นอะไร แล้วค่อยพลิกแพลง ค่อยแยกแยะออกไป สิ่ง
ที่แยกแยะออกได้นี้คือเราเจริญขึ้นมา เราสร้างความงอกงามขึ้นมาจากใจ แต่ที่ว่าเราทำขึ้นไปนี้มัน
เป็นไปได้เพราะอำนาจวาสนาของเราเกิดขึ้นเป็นบางครั้งบางคราว มันจะเห็นจากสภาวะของสิ่ง
ต่าง ๆ เกิดขึ้นมาแต่มันก็หลุดไม่หลุดมือไป เพราะเราไม่สามารถควบคุมได้ เราไม่สามารถ

เหมือนกับเราฝึกงานนะ เราฝึกงานจากไม่เป็นเลย เราก็จะเป็นงานขึ้นมา แล้วเราฝึกฝนงาน
ขึ้นมา นี้ใครจะมาหลอกเราไม่ได้เลย งานที่ว่าเราเคยผ่านมาแล้วนี้ใครจะมาหลอกเรา เราทราบดีว่างาน
อย่างนี้เราเคยผ่านมา เราทำของเราได้ จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันฝึกฝน มันพยายามประคับประคองใจ
ขึ้นมา มันสร้างสมของมันขึ้นมา มันพัฒนาของมันขึ้นมา เวลามันเห็นสิ่งใดนี้มันเป็นเอกัคคตา
รมณ์ ตั้งมันขึ้นมา

แล้วน้อมไปสู่การงาน น้อมไปสู่วิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณจะเริ่มชำระ นี้คบธรรม
ธรรมจะเกิดขึ้นในหัวใจ เนื้อของธรรมเกิดขึ้นจากใจ ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากความเห็นของใจ
ดวงนั้น ใจดวงนั้นพัฒนาขึ้นมา เจริญงอกงามขึ้นมา นี้คบธรรม ถ้าคบธรรมกิเลสมันจะกลัว มาร
มันจะกลัวธรรมมาก กลัวธรรมมากเพราะว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่จะประหัตประหารมัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป ตั้งแต่เริ่มเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา
“ปรินิพพานเกิด ๆ” พยายามจะให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป เพราะกลัวว่า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเผยแผ่ธรรมไป “มารเอ๋ย เราเห็นเธอเกิดจากหัวใจของเรา เธอ
เกิดจากความดำริของเรา เธอจะเกิดอีกไม่ได้เลย”

แต่พญามารก็พยายามจะคล้อย พยายามจะต่อกรตลอดเวลา ให้ปรินิพพานไป จนสุดท้าย
ปลงอายุสังขาร จนบอกพระอานนทให้เข้าใจ พระอานนทไม่นิมนต์ไว้ ท่านก็บอกว่า “ต่อไปนี้อีก
๓ เดือน ตั้งแต่วันมาขมุขานี้ ตั้งแต่บัดนี้ไป อีก ๓ เดือนเราจะปรินิพพาน เพราะภิกขุ ภิกขุณี
อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่าง ๆ ได้”

นี่พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ “ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้ คำจาบจ้วงของลัทธิต่าง ๆ ได้ ต่อนี้ไปอีก ๓ เดือนเราจะปรินิพพาน” ถึงแม้ว่าปรินิพพานไป นั้นนะมารในหัวใจกลัวกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้านี้ไม่สามารถจะรู้ทันไปหมดเลย แต่ทันในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววาง กรรมไว้ สงสารสัตว์โลกมาก อยากให้สัตว์โลกมีกรรม

แล้วเราก็พยายามประพฤติปฏิบัติกัน เราศึกษาธรรมขึ้นมา มันเป็นส่วนหยาบ ส่วนกลาง ส่วนละเอียด ส่วนหยาบขึ้นมา เราศึกษา เราใคร่ครวญ เหมือนเราอ่านแผนที่เลย เราดูแผนที่ขึ้นมา แล้วเราไม่เดินตามแผนที่ไป เราชื้อยามา เห็นไหม อ่านแต่ฉลากยานี้ ยานี้แก้ไขแก้ไขโรคต่าง ๆ แต่ เราไม่ได้กินยานั้นนะ มันไม่รักษาขึ้นมาหรอก

นี่ก็เหมือนกัน กรรมในใจของเราเกิดขึ้นมา สมาธิธรรมความสงบของใจนี้ ใจจะรู้เลย อ้อ... รสชาติเป็นอย่างนี้ นีรสของกรรม ใจนี้สัมผัสกับความรู้สึกขึ้นมา มันจะเริ่มมีความเย็นใจขึ้นมา แล้วพยายามจะทำให้มันทรงตัวขึ้นมาให้ได้ ทรงตัวขึ้นมาได้ก็เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่ง จิต นี้ควรแก่การงาน จิตนี้ย้อนกลับเข้ามาวิปัสสนา ถ้าจับต้องวิปัสสนาได้ วิปัสสนาไม่ได้นี่อินทรีย์ไม่ แก่กล้าก็ฝักฝืนขึ้นไป พยายามสะสมของเราขึ้นมา

ถ้ามันสะสมได้มันถึงจะทำได้ แล้วทำบ่อยครั้งเข้า หมั่นคราดหมั่นไถ ให้สิ่งนั้นความ เข้าใจ ให้ใจมันเข้าใจในความเห็นผิดของใจ เพราะความเห็นผิดของใจนั้นคืออวิชา อวิชาความ ไม่เข้าใจ ความเห็นผิดต่าง ๆ นี้ สังกรรมความจริงมันเป็นอยู่ธรรมชาติของมัน สังกรรมความจริง เป็นธรรมชาติ ธรรมชาตินี้ก็เป็นธรรมอันหนึ่ง

แต่หัวใจนี้มันประหลาดมาก มันรู้สิ่งต่าง ๆ มันเข้าใจธรรมชาติ แล้วมันปล่อยวาง ธรรมชาติ แล้วมันทรงแต่สภาวะรู้อันนั้นไว้ นั่นคือวิชา วิชาคือความเข้าใจสัจจะความเป็นจริง ต่าง ๆ ว่ามันเป็นสิ่งที่ว่า เพราะถ้าสิ่งนี้เกลือกกลั้วกันแล้วมันก็เป็นสมมุติทั้งหมด มันต้องเวียนไป ในวิถวน แต่ถ้าสิ่งนี้มันปล่อยวางสัจจะตามความเป็นจริง ปล่อยธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง รู้ ธรรมชาติแล้วปล่อยวางธรรมชาติไว้ เข้าใจธรรมชาติ

ถ้าเรารู้ธรรมชาติ เราอยู่ในธรรมชาตินั้น เราก็เป็นธรรมชาติส่วนหนึ่ง เรานี้เป็นส่วนหนึ่ง ของธรรมชาติ แล้วเราก็ต้องโดนธรรมชาตินี้พัดไปตามกระแสกรรม กรรมนี้พัดให้จิตนี้หมุนเวียน

ไปตามธรรมชาตินั้น แล้วเราฝืนธรรมชาติไม่ได้ ฝืนความเกิดดับนี้ กิเลสก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วธรรมชาติอันนี้ก็ปล่อยวางได้

อย่างพายุลมแรงเกิดขึ้นมานี้มันสงบตัวลงได้ อารมณ์รุนแรงในหัวใจนี้มันเกิดดับ ๆ มันพลัดพรากตลอดเวลา เราจะเข้าใจสภาวะนั้น สิ่งนี้จะหลอกเราไม่ได้เลย จะเกิดจากใจเราอีกไม่ได้ มันจะปล่อยวางสภาวะไว้ตามความเป็นจริงถ้าเราเข้าใจตามสิ่งนั้น แล้วมันปล่อยวางได้ แต่มันจะปล่อยวางได้ ปัญญามันละเอียดอ่อนมาก มันต้องพลิกแพลงพยายามใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า ๆ พยายามวิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณเกิดขึ้นนี้ธรรม เราคบธรรมตลอดไป จนใจเป็นธรรม ไม่ใช่ คบธรรม ทีแรกคบธรรมก่อน ฝึกฝนขึ้นมาบังคับขึ้นมา

เหมือนเราสะสมเงินทองขึ้นมา สะสมเงินทองกับเรานี้สะสมขึ้นมาเป็นของเรา แต่สุดท้ายแล้วเราเอาเงินทองไว้ เห็นไหม เงินทองฝากธนาคารไว้แต่ตัวเลขอยู่ที่เรา ยอดอยู่ที่เรา ความรู้สึกอยู่ที่เรา ความรู้สึกความเข้าใจทุกอย่างมันอยู่ที่ใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นธรรม ธรรมเป็นเจ้าของใจ ข้าวของเงินทองนี้เป็นสมมุติ นี่เป็นตัวอย่างยกขึ้นมา มันก็ยังเป็นสิ่งที่ว่ามันจะเทียบเคียงนี้ภาพไม่ออก

แต่ถ้าใจเป็นธรรมขึ้นมามันจะเข้าใจสิ่งนั้น แล้วสิ่งนี้มันเป็นนามธรรม มันไม่ต้องนึกไม่ต้องรักษา ไม่ต้องถนอมมัน มันขยับขึ้นมาจิตสติสัมปชัญญะมันจะพร้อมขึ้นมา มารเกิดไม่ได้ ตรงที่ใจนี้เป็นธรรมขึ้นมา จากคบบรรณฝึกฝนธรรมขึ้นมาจนใจนั้นเป็นธรรมขึ้นมาในหัวใจ

แล้วความสุขความทุกข์นี้ที่ว่ามันทุกข์ยากมาจากนอกนี้มันมาจากไหน? มารมันพยายามจะมาดลใจ พยายามจะให้เราไหลไปตามมัน มันจะมีอำนาจมากกว่าเราขนาดไหนถ้าเรามีธรรมในหัวใจ ธรรมในหัวใจนั้น เอโก ธัมโม ไม่มีมีสอง เป็นเอก ไม่มีเรื่องของโลก โลกนี้เป็นของคู่ทั้งหมด มีคู่กับสว่าง ทุกข์คู่กับสุข ความทุกข์คู่กับความสุข อย่างสิ่งต่าง ๆ เกิดแล้วต้องดับ เกิดแล้วต้องทำลายไป สิ่งที่ทำลายไปแล้ว ทำลายแล้วจนหมดไปก็เกิดขึ้นมาใหม่เพราะกระแสของกรรม

ดูอย่างพวกเปรต เห็นไหม เปรตคิฆณภูฏนะ พระโมคคัลลานะเห็นเปรตลอยอยู่กลางอากาศ เขาถอนขนของเขาออกไป แล้วก็กลายเป็นเหล็กแหลมพุ่งเข้ามาทำลายเขา เผาไหม้ตัวเขา จนหมดขึ้นไป แล้วก็เกิดสภาวะขึ้นมาใหม่ แล้วเขายิ้มขึ้นมา พระว่า “ยิ้มเพราะเหตุไร?” บอกว่า “ไม่พูด จะไปพูดต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” นี่เป็นพยานยืนยันในพระไตรปิฎก

แล้วไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ที่เขาวิชฌณภูมิเปรต เวลามันทำลาย มันเผาไหม้ตัวมันเองแล้วมันก็เกิดขึ้นมาอีก”

เห็นไหม สภาวะกรรมไม่สิ้นสุด มันทำลายมันแล้วมันก็เกิดขึ้นมาอีก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เราเห็นมานานแล้วแต่เราไม่พูด เพราะไม่มีพยานหลักฐาน เดียวนี้พระโมคคัลลานะเห็น เรายืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง เป็นความจริงเพราะเราเห็นมาก่อนหน้านั้น แต่เราไม่พูด ไม่พยากรณ์ เพราะมันไม่เป็นประโยชน์ มันไม่ใช่อริยสัจ มันไม่ใช่สิ่งที่ทำลายกิเลส มันไม่ใช่เรื่องชำระกิเลสถึงไม่พูด แต่ถ้ามี มันมีอยู่จริง”

นี่สภาวะกรรมมีอยู่ ทำลายไปแล้วจะไม่ให้มีความคิดที่มันหลุดออกไปแล้วนี้ เวลาเราทุกข์มาก เวลามันปล่อยวางไปแล้ว จะไม่ให้มันเกิดอีก มันก็เกิดอีก สภาวะกรรมยังมีอยู่ แต่ถึงที่สุดแล้วมันจะทำลายได้ มันจะหมดไป จนหนึ่งไม่มีสองใจ เป็นหนึ่งเดียวไม่มีสองที่จะเข้ามายุ่งในหัวใจเราอีกเลย นี่เอโก รัมโม ธรรมอันเอก เกิดขึ้นมาจากเราฝึกฝน ทาน ศีล ภาวนา เราทำบุญทำทาน แล้วเราก็ทำ พยายามฝึกฝนใจของเราที่ฝึกฝน เพื่อทำสมาธินี้ให้เกิดขึ้นมา

แล้วจะเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมาในหัวใจของเรา หัวใจของเราเรารักษาของเราขึ้นมา สภาวะธรรมจะเกิดขึ้นมาเป็นแบบนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสงสารสัตว์โลกมากนะ จะรื้อสัตว์ชนสัตว์ไป เพียงแต่ที่เราจะมีอำนาจวาสนา เราจะดิ้นรนพยายามพาตัวเราพ้นไปได้ไหม เพราะไม่ได้ก็คือการประพฤติปฏิบัติ เราถึงต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อพยายามปฏิบัติให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน เป็นเนื้อเดียวกัน เอวัง